

Evropski varuh človekovih pravic

Načela javne uprave za javne uslužbence EU

2012

SL

Uvod

Pet načel javne uprave

1. Predanost Evropski uniji in njenim državljanom
2. Integriteta
3. Objektivnost
4. Spoštovanje drugih
5. Preglednost

Kot evropski varuh človekovih pravic verjamem, da tako državljani, kot javni uslužbenci menijo, da bi naj teh pet načel bilo vodilo javne uprave Evropske unije. Načela so podrobneje opredeljena na strani 5 v nadaljevanju.

Upoštevanje teh načel zna pomagati javnim uslužbencem razumeti pravila in jih pravilno uporabiti ter jih voditi k pravilnim odločitvam, kadar morajo presoјati.

Načela niso nova. Nasprotno, pomenijo zdajšnja pričakovanja državljanov in javnih uslužbencev. Poleg tega so implicitno in eksplicitno že zajeta v Kadrovskih predpisih in drugih dokumentih, kot sta Finančna uredba in Evropski kodeks dobrega ravnanja javnih uslužbencev.

Dodana vrednost tega dokumenta je, da po dolgem obdobju za razmislek in posvetovanje opredeljuje načela na preprost in jedrnat način. Prvi osnutek je bil pripravljen v letu 2010 po posvetovanju z nacionalnimi varuhi človekovih pravic Evropske mreže varuhov človekovih pravic. Sledilo je javno posvetovanje, ki je potekalo od februarja do junija 2011. Ustrezni dokumenti so na voljo na moji spletni strani (www.ombudsman.europa.eu), vključno s poročilom o rezultatih javnega posvetovanja. Iskreno se zahvaljujem vsem institucijam, organizacijam in posameznikom, ki so sodelovali pri posvetovanju. Njihov prispevek je veliko pripomogel h končnemu besedilu načel.

Načela so pomembno bistvo etičnih standardov za javne uslužbence EU. Kot takšna predstavljajo tudi bistveno sestavino kulture storitev, po kateri se ravna javna uprava

EU. Podrobna pravila so en način, kako zagotoviti, da ta načela delujejo v konkretnih primerih. Taka pravila na primer obstajajo o zadevah, kot je preprečevanje in urejanje navzkrižja interesov. Kot so poudarili nekateri sogovorniki v javnem posvetovanju, bi potrebovali več in boljših pravil. Načela javne uprave niso predvidena kot nadomestilo za taka pravila. Obenem obstajajo trije razlogi, zakaj taka pravila, ne glede na to, kako skrbno so pripravljena, ne odpravijo potrebe po osredotočenosti tudi na pomembna etična načela.

Prvič, priprava zakonodajnih ali upravnih podrobnih pravil bo verjetno boljša, če se pomembna etična načela upoštevajo kot izhodišče.

Drugič, pravila se niti sama za sebe ne razlagajo niti se tako ne uporabljajo. Pogosto je potrebna presoja, da bi vedeli, kaj pomenijo v konkretnih primerih.

Tretjič, nemogoče je izoblikovati pravila, ki bi zajemala vse možnosti. Vzemimo, na primer, tretji in četrti odstavek 1. načela:

Javni uslužbenci morajo opravljati svoje naloge po svojih najboljših zmožnostih in si prizadevati, da vseskozi izpolnjujejo najvišja poklicna merila.

Morajo se zavedati, da po svojem položaju uživajo zaupanje javnosti in morajo biti dober zgled drugim.

Težko si je zamisliti podrobna pravila, ki bi zajemala vsako dejanje ali mogoče dejanje, na katero bi se lahko nanašala ta odstavka, zlasti ker predvidevata ne le, da se morajo javni uslužbenci primerno odzvati na določene situacije, ampak tudi, da morajo biti proaktivni.

Če vzamemo drug primer, 3. načelo med ostalim navaja, da javni uslužbenci ne smejo diskriminirati. Glede na ustaljeno sodno prakso ima prepoved diskriminacije dva vidika: (i) primerljivi položaji se ne smejo obravnavati različno in (ii) različni položaji se ne smejo obravnavati enako, razen če je tako obravnavanje objektivno utemeljeno. Preprečevanje

diskriminacije torej ne pomeni, da se vsakdo obravnava enako ne glede na razlike v položaju. Nasprotno, za razlikovanje med pomembnimi in nepomembnimi razlikami je potrebna presoja.

Preden sklenemo ta uvod, je pomembno, da opredelimo področje uporabe teh načel. Izraz „javni uslužbenec“ je primerna krajša oblika za „uradnike in druge uslužbence Evropske unije“, kot so poimenovani v Kadrovskih predpisih¹. Kadrovske predpisi prav tako uvajajo kategorijo posebnih svetovalcev², ki so v ta namen tudi javni uslužbenci.

Prizadeval sem si izraziti načela tako, kakor se nanašajo na vse javne uslužbence, ne le na tiste, ki imajo upravljavske in druge vodstvene pristojnosti. Pri tem je treba tudi omeniti, da člani institucij, kot so člani Komisije, Računskega sodišča in Evropskega parlamenta ter sodniki Sodišča, niso „uradniki in drugi uslužbenci“ v skladu s Kadrovskimi predpisi. Kadrovske predpisi zanje tudi ne veljajo. Zato niso „javni uslužbenci“ za namene načel javne uprave. Kljub temu pa lahko te osebe menijo, da so načela zanje pomembna kot vir navdiha v zvezi z njihovimi posebnimi odgovornostmi.

V načela nisem vključil nobene prvine, ki po mojem mnenju zadeva predvsem pristojnosti institucij, ne pa posameznih javnih uslužbencev. Vendar se bom skliceval na ta načela v prihodnjih preiskavah v zvezi z morebitnimi nepravilnostmi pri delovanju institucij, organov, uradov in agencij EU, če bo to ustrezno.

Trdno sem prepričan, da izrecno opredeljena načela javne uprave lahko pomagajo pri ustvarjanju in osredotočenosti na tekoči konstruktivni dialog med javnimi uslužbenci,

¹ Uradno: Kadrovske predpisi za uradnike Evropske unije in Pogoji za zaposlitev drugih uslužbencev Evropske unije.

² „Oseba, ki se zaradi posebne usposobljenosti in ne glede na zaposlitev ali delo na drugem položaju zaposli za pomoč eni od institucij Unije, bodisi redno ali za določen čas, in je plačana iz skupnih sredstev dela proračuna za to institucijo za ta namen.“ (Člen 5 Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev)

kakor tudi med slednjimi in javnostjo. Kulturna raznolikost, ki jo slavi geslo „združena v raznolikosti“, je velika prednost Evropske unije. Pomeni tudi, da je takšen dialog bistvenega pomena kot način za utrjevanje in poglobljanje skupnega razumevanja etičnih vrednot javne uprave med javnimi uslužbenci in državljani z različnimi kulturnimi ozadji.

Načela javne uprave, ki naj bodo vodilo javnim uslužbencem EU

1. Predanost Evropski uniji in njenim državljanom

Javni uslužbenci se morajo zavedati, da institucije Unije obstajajo zato, da služijo njenim interesom in interesu njenih državljanov pri uresničevanju ciljev iz Pogodb.

Dajati morajo priporočila in sprejemati odločitve le, da bi služili tem interesom.

Javni uslužbenci morajo opravljati svoje naloge po svojih najboljših zmožnostih in si prizadevati, da vseskozi izpolnjujejo najvišja poklicna merila.

Morajo se zavedati, da po svojem položaju uživajo zaupanje javnosti in morajo biti dober zgled drugim.

2. Integriteta

Javne uslužbenke mora voditi čut za spodobnost in v vsakem trenutku morajo ravnati tako, da bi zadovoljili najstrožji javni nadzor. Ta obveza ni vedno v celoti izpolnjena le z ravnanjem v okviru zakonov.

Javni uslužbenci ne smejo priti v položaj, v katerem bi njihove finančne ali druge obveznosti lahko vplivale na opravljanje njihovih nalog, tudi prek prejemanja pravic. Nemudoma morajo navesti vse zasebne interese, povezane z njihovo funkcijo.

Javni uslužbenci se morajo izogibati navzkrižju interesov ter preprečiti nastanek tovrstnega navzkrižja. Hitro morajo ukrepati za razrešitev katerega koli nastalega navzkrižja. Ta obveznost s prenehanjem funkcije ne preneha.

3. Objektivnost

Javni uslužbenci morajo biti nepristranski in odprti, voditi jih morajo dokazi in pripravljene morajo biti poslušati različna stališča. Pripravljene morajo biti priznati svoje napake in jih popraviti.

Pri postopkih, ki vključujejo primerjalno ocenjevanje, morajo njihova priporočila in odločitve temeljiti zgolj na podlagi odlik in drugih dejavnikov, ki jih izrecno določa zakonodaja.

Javni uslužbenci ne smejo diskriminirati ali dovoliti, da bi okoliščina, da jim je katera oseba všeč oziroma ni všeč, vplivala na njihovo strokovno ravnanje.

4. Spoštovanje drugih

Javni uslužbenci se morajo spoštljivo obnašati med seboj in do državljanov. Biti morajo vljudni, pripravljene pomagati, ukrepati pravočasno in pripravljene sodelovati.

Resnično si morajo prizadevati, da razumejo, kar govorijo drugi, in se jasno izražati v preprostem jeziku.

5. Preglednost

Javni uslužbenci morajo biti pripravljene razložiti svoje ravnanje in navesti razloge zanj.

Voditi morajo ustrezne evidence ter sprejemati javni nadzor nad svojim ravnanjem, vključno z nadzorom nad svojim izpolnjevanjem teh načel javne uprave.

Evropski varuh človekovih pravic

1 avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
F - 67001 Strasbourg Cedex

T. + 33 (0)3 88 17 23 13
F. + 33 (0)3 88 17 90 62
www.ombudsman.europa.eu
eo@ombudsman.europa.eu

© Evropska unija, 2012
Reprodukcija v izobraževalne
in nekomercialne namene je dovoljena
z navedbo vira.